

„יריקה בפני המדינה, לא גשם!“

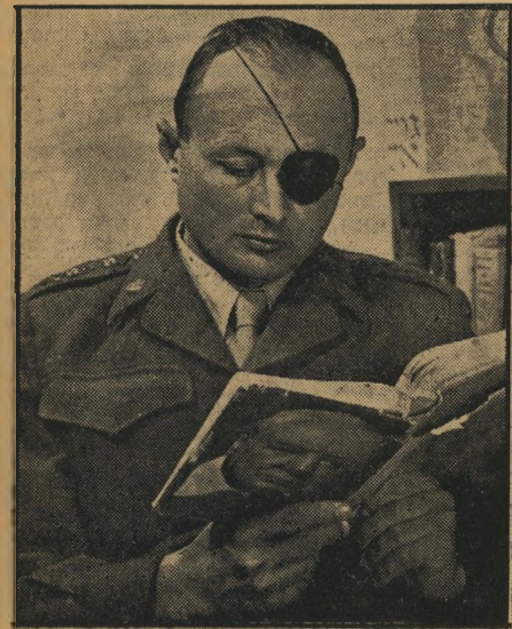
ושניים אחריב עלו לגולה במשרד החוץ * חששו כי הודעת הישראלי תקלקל לחלוטין את היחסים ביניהם ובין העיראק. הם נקטו מיד בשתי התקפות: נגד : מתיו ריג'ו, קצין הצנחנים שהפך למטכ"ל של כוחות היבשה, הדביק אותם הצטיינות לחזוה של הרמטכ"ל העיראקי, וקצין אלמוני „החדיר“ באופן בלתי רשמי לעתונות הודעה שהיתה בעיטה בגבה של ישראל. תוכן ההודעה : הרמטכ"ל הישראלי לא בא לפי יוזמת הפיקוד האמריקאי, אלא לפי דרישתו שלו. הוא יורשה לבקר

יין. אמרה ההודעה : „אין כל התנגדות שקצינים בכירים של צה"ל יסיירו בארצות הברית.“ היה זה עלבון מרומז למדי, בייחוד אחר שקציני צה"ל בכירים רבים מסיירים ולומדים זה זמן רב בארצות הברית.

השבוע היו כמה מראשי המדינה עסוקים בפתיחת מטריה כמשלתית גדולה.

זה עתה סגנה המדינה כולה יריקה בפרצוף שלא היתה עוד כדוגמתה בתולדות ישראל, ומעטות היו כדוגמתה בתולדות יחסי העם. מנהיגי המדינה השתדלו מאד להעמיד פנים כאילו היה זה גשם רגיל באמצע הקיץ.

לא היה זה ענין אישי. אף כי מעורב בדבר אחד הנציגים העיקריים של המדינה, האיש המסמל לעיני העולם את כבודו

רמטכ"ל משה דיין — מדליה על החזה

במיתקני הצבא אולם אין הוא אורח הצבא כלל. אפילו עבור טיסותיו יצטרך לשלם בעצמו. צבא ארצות הברית לא יעמיד לרשותו מטוס צבאי — ג'סטסה של נימוס מקובלת ביותר.

עלבון נוסף : שעה שלרשות העיראקי הועמד קצין לוויה קבוע בדרגת בריגדיירגנרל (אלוף) לא ניתן לדיין כל קצין לוויה.

כי נ"י. היה מחלים אחרת

ברגע זה עשתה ממשלת ישראל טעות שניה, שהכפילה את חשיבות טעותה הראשונה שבצבאיים. היא לא עשתה את המעשה שהיה צו הכבוד הלאומי והתבונה המדינית : לצוות מיד על חיילה מס' 1 לחזור לישראל. היא השתדלה לחייך. להעמיד פנים כאילו הכל יצא בדיוק בסדר.

ההבדל בין דוד בן גוריון לבין יורשיו במשרד ראש הממשלה ובמשרד החוץ היה חותך. לא יכל להיות ספק כיצד היה מגיב בי. ג'י.

סיפר פנחס לבון לכנסת נבוכה : דיין נסע רק לצורך לימוד אישי. טוב שהפנטגון פירסם את הודעתו, מפני שהיא מאשרת בדיוק את כוונת הממשלה הישראלית. ממשלת ישראל תש"ם את כל ההוצאות הקשורות עם אוכל ולינה. כעבור יום אף מסרה הממשלה הודעה רשמית לאמריקה. הודיעה שתשלם שני דולאר וחצי עבור כל לילה שהרמטכ"ל יישן במחנה צבאי. התלוץ משה סנה : „מי ישלם עבור הכבישה“?

איתה שעה ממש נמשך מסעי הנצחון של הרמטכ"ל העיראקי. איינהואר קיבל לראיון את ראש ממשלתו והביע את שביעת רצונו מעיראק. ריג'ו וראדפורד הופיעו בקושי לקבלת פנים בשגרירות ישראל. קיבלו בקושי את דיין לביקור נימוסי בפנטגון. שום מדליה אמריקאית לא הוצמדה לחזוה של גיבור מלחמת סוריה.

אולם חמור מכל הפרטים האישיים היה הקו הברור שהס"תמן מהשתלשלות העלבונות : צבא ארצות הברית, קבוצת הלחץ החשובה ביותר במנגנון השלטון האמריקאי, שקולו בעניני מדיניות הפך למעשה למכריע, החליט לא רק לתמוך בקו אנטי-ישראלי, אלא אינו חושש אפילו לגלות קו זה בצורה העולבנית ביותר לציבור. המשך ביקורו של הרמטכ"ל בתנאים אלה היה עוול גדול לישראל — ולמשה דיין עצמו.

* הנרי ביירוד, דובר המדיניות האנטי-ישראלית החדשה, הוא בוגר אוסטרופוני, בית הספר המרכזי של גרמני הקצונה האמריקאי. האיש הקובע במשרד החוץ, ולטר בלד"סמית, סגן השר, הוא איש סמה, ראש מטהו לשעבר של איינהואר עצמו.

דבר זה לא מנע את ממשלת ישראל לזרוז את העניין סופית כשנודע לה לפני כמה שבועות כי צבא ארצות הברית הימין לביקור רשמי את ראש המטה של צבא עיראק, מייג'ר ג'נרל (רב-אלוף) מוחמד רפיק עריף. כחנת ביקור זה היתה גלויה לעין. זה שנים משתדל הצבא האמריקאי לסתום את החור בחזית האנטי-סובייטית הפעור בין פאקיסטאן לתורכיה. הוא עשה את הכל כדי למשוך את עיראק לתוך מחנהו הצבאי.

מחשבה שניה : עלידי משיכת עיראק ומתן נשק למדינה זו, השתדל צבא ארצות הברית לחתוך על מצריים, בעלת הנטה לנוראליות. להצטרף אף היא למחנה המערבי. כי אם תזוין עיראק, צפויה למצויים הסכנה לאבד את עדיפותה הציבאי במרחב. הרמז : או שמצריים תקבל נשק אמריקאי, או שתהפוך למעצמה ממדרגה שניה במרחב.

על ישראל לא חשב כמעט איש בפנטגון, הבנין האגדי בעל חמש הצלעות המאכסן את המטכ"ל האמריקאי. כי בית זה התנגד מאז ומעולם לעצם הקמת המדינה. נציגו באותם הימים, שרהבטחון ביימס פורסטל, לחם עד הרגע האחרון ממש כדי למנוע את הכרת אמריקה בישראל. כאז כן היום סבורים החיילים כי תמיכת אמריקה בישראל השנייה את אמריקה על הערבים, וכי במקרה של מלחמת עולם שלישית תעמוד מאחורי קויה הגנה של הצבא האמריקאי במרחב אוכלוסיה ערבית עויינת ואכולת-שנאה.

נסו ופנטגון

מתוך התעלמות גמורה מן הרקע הזה, הידוע היטב לכל מדינאי ישראלי, הסיקה ממשלת ישראל מסקנה מזוהה מן הידיעה על ביקור העיראקי. היא פנתה לארצות הברית, דרשה כי גם הרמטכ"ל הישראלי יוזמן באותו מועד. החשבון : ביקורם של שני הרמטכ"לים בעת ובעונה אחת יעורר רושם של שוויון-משקל מסוים.

היה זה חשבון מטופש. כי עובדות פוליטיות יסודיות אינן משתנות עלידי העמדת פנים, עלידי הפגנות סרק חיצוניות. היה ברור מן הרגע הראשון שבועד הביקור העיראקי הוא מאורע פוליטי חשוב וחיוני בעיני כובעי הפליוז' אשר בפנטגון, הרי הביקור הישראלי יכול היה להיות, במקרה הטוב ביותר, רק תקלה פוליטית בלתי-ניעמיה.

קשה היה לדרוש מן הקצינים האמריקאיים, שכמו רוב קציני העולם לא הצטיינו מעולם בחוש פוליטי מובהק, שיעקבו אחרי הלך המחשבות השתולני שמקורו בגטו היהודי. ממשלת ישראל לא נרתעה. היא החליטה לשלוח את דיין.

משרב מועד הביקור הכינה השגרירות בושינגטון הודעה רשמית משותפת של שתי הממשלות, בה נקבע כי דיין הוא אורח הצבא האמריקאי. הודעה זו אושרה עלידי פקיד ממוך בלשכה לקשרי חוץ של משרד ההגנה האמריקאי. אך כשהתפרסמה ההודעה נקרא הנספח הצבאי הישראלי אל תוך בכיר בלשכת יו"ר ועדת הרמטכ"לים, האדמירל אר"תור רדפורד. לישראלי הוסבר כי דיין לא יחשב כאורח רשמי וכל שכן מאחר שלעולם לא דובר על כך. הקולונל האמריקאי דרש להכחיש את הידיעה.

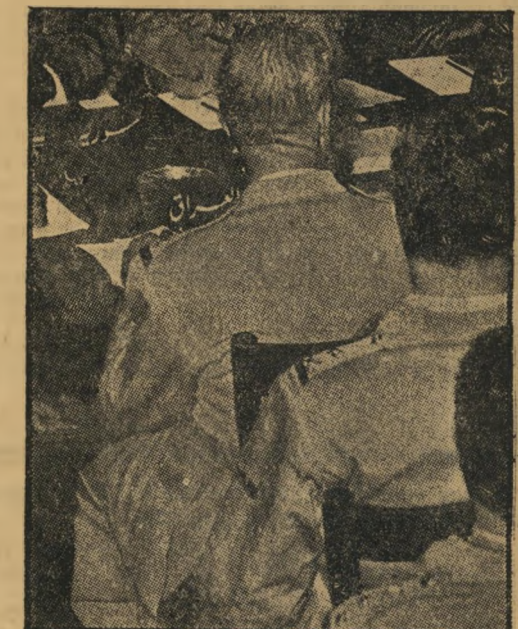
התקפה כפולה

דרישה זו באה במאוחר, כי בינתיים כבר הגיע הרמטכ"ל הישראלי בלחית אשתו רות, במטוס אל-על לניו-יורק. הוא הספיק בקושי לרדת במדרגות מן המטוס ולחייך את החיוך הדייני המפורסם לעומת אנשי השגרירות הישראלית והקצינים הבלתי-חשובים שבאו לקדם את פניו. כשאררעה התקלה הראשונה.

„לפי א זו הזמנה אתה באת ?“ שאל עתונאי רוזי, שכנראה שמע אי-אלה רמוזים מחוגי הפיקוד האמריקאי. „באתי לארצות הברית לפי הזמנת הצבא האמריקאי“, השיב הרמטכ"ל הוא הניח, בצדק, שאחרי שהסכימו לביקורו, יקבלו הגנרלים האמריקאים לפחות כלפי חוץ, ולצורכי נימוס, את האחריות להזמנתו על עצמם.

היתה זאת טעות מרה. אך תיקתקו מכוונת-ההברקה של העתונאים האמריקאים את תשובת הרב-אלוף הישראלי, כש'התפשט הרוגז בחודי הפנטגון. נציגי הצבא, שהשפעתם בחוגי הממשלה גוברת והולכת מאז יושב אחד מהם בבית-הלבן

* כינוי אנגלי-אמריקאי ישן לקצינים גבוהים, שמקורו ב"סמלי-הפליוז אשר לכובעי הקצינים. למען הקיצור גם משתמשים בכינוי "פליוז" סתם. או "פליוז-עליון".

רמטכ"ל מוחמד רפיק עריף* במקום בעיטה בגב —

של החייל הלוחם העברי, נגעה הפרשה לשרשי הקיום הלאומי. מאחורי עיני הכבוד נתגלתה עצם בעית מעמדה של ישראל בעולם.

אזרחי ישראל, עד האחרון, הרגישו את היריקה כאילו פגעה במרכז פניהם. הם גם שקעו בהיריהורים על משמעותה הפוליטית. הם לא היו מוכני לשחרר מן האחריות לה את האנשים המנהלים כיום את מדיניות ישראל.

חזית שניה

העניין התחיל לפני חודשים מספר בוד"ח של ראובן שילוח, איש סודו של שרת וציר ישראל בושינגטון. הוא הודיע כי אין לצפות לשינוי לטובה במדיניות הסטייט דפרט-מנט. יעץ לעבור לפעולה בחזית אחרת. החזית האחרת : הפנטגון, המטכ"ל האמריקאי.

שילוח סבר כי יש לשכנע את הפנטגון כי צה"ל הוא הצבא היעיל היחיד במרחב, לכן דורשת טובתן של ארצות הברית לסמוך על צבא זה, לקרב את המדינה שצה"ל הוא צבאה. שילוח, מס' 2 של ישראל בושינגטון, היה בטוח שאם ישוכנע הפנטגון ידאג זה לריכוך עמדת הסטייט דפרט-מנט.

הסבר זה התקבל על דעתו של שרת, שסבר כנראה כי ימי טרומן, בהם התקיימו חילוקי דעות בין הפנטגון למשרד החוץ האמריקאי, עדיין שרירים. הוא שכה כי בתקופת איי-זנהואר שוב אין חילוקי דעות בין הפנטגון לסטייט דפרט-מנט.

האיש שהיה חייב לשכנע את הפנטגון בטיבו של צה"ל היה כמוכרן רמטכ"ל צה"ל עצמו. משך זמן רב ניסו נציגי ישראל בושינגטון להשיג הזמנה לדיין, ללא כל הצלחה. רק כשביקר, לפני חודשים, מפקד אנף המודיעין במטכ"ל האמריקאי, הגנרל טרודו, בארץ הועלתה בעיית ההזמנה מחדש, בשיחה בינו לדיין.

החור בחזית

טרודו הבטיח לברר את העניין, קיים את הבטחתו מייד כשחזר לושינגטון. התוצאה : הודעה אמריקאית שלא לענ"ן

* בישיבת הרמטכ"לים הערביים בקהיר לדיון בפעולות נגד ישראל.

שכאלו קיים קסטנר עם הנאצים ושהביא אותו להעיד לטובת איש. ס. בכר. פרשת שני מליון הדולרים, אותם אסף קסטנר מנוסעי רכבת הצלה ומסרם לב"כר, שהחזירם, כביכול, בתום המלחמה, הי"תה מעורפלת למדי. רפאל כמעט והצליח לערפלה סופית, הוא התחמק מלהשיב על השאלה היסודית : הסוכנות היהודית קיבלה רק 50 אלף משני מליון הדולרים המוש"רים ?